

POSUDOK OPONENTA

AUTORKA HABILITAČNEJ PRÁCE: RNDr. Dana Řezníčková, Ph.D.

NÁZOV HABILITAČNEJ PRÁCE: GEOGRAFICKÉ KURIKULUM: ZAMÝŠLENÁ, REALIZOVANÁ A DOSAŽENÁ PODOBA

KVANTITATÍVNE CHARAKTERISTIKY HABILITAČNEJ PRÁCE

Habilitačná práca má celkovo 376 strán. Tie tvoria dve organické a vzájomne vertikálne previazané súčasti:

- **Vstupná a súčasne nadstavbová i generalizujúca časť habilitačnej práce. Má zásadný význam pre celú habilitačnú prácu, prepája a vysvetľuje úlohu jednotlivých dielčích článkov v druhej časti práce.** Rozsah introductívnej časti je 70 strán, ktoré zahŕňajú aj zoznam bibliografických odkazov (spracovaný je na 10 stranách, citácie 229 titulov a dokumentov).
- **Časť práce so súborom vybraných publikácií, ktoré sú na tému habilitačnej práce evidentne previazané a tvoria jednotlivé články analytického reťazca geografického kurikula a geografickej edukácie v Českej republike. Pozostávajú s prípadových štúdií a vedeckých článkov v rôznych tematických skupinách. Sú celkovo spracované na 206 printových stranách.**

KVALITATÍVNE CHARAKTERISTIKY HABILITAČNEJ PRÁCE

Aktuálnosť práce možno posudzovať z troch základných aspektov a to:

- I) z perspektívy zamýšľanej podoby geografického kurikula v školskej sústave Českej republike. Podmienok, z ktorej vychádza a jej väzby na teóriu geografickej edukácie ako vednej disciplíny ako aj na zahraničné skúsenosti v skúmanej problematike,
- II) z hľadiska realizovanej podoby geografického kurikula v školskej sústave Českej republike. Výskumu v špecifických geografických prípadoch v rámci Českej republiky,
- III) z hľadiska evaluácie dosiahnutej podoby geografického kurikula v školskej sústave Českej republike. Výsledky v interakcii zámer – realizácia – skutočnosť vo veľmi dynamicky sa meniacom prostredí.

Jednoznačne možno konštatovať, že vo všetkých troch aspektoch možno hodnotiť tému ako excelentnú – teda výnimočne aktuálnu. Oddeľovať od seba tieto tri aspekty je často bezpredmetné, lebo ich vzájomná previazanosť a korelácia je veľmi vysoká. V obsahu

habilitačnej práce dominujú prvé dva aspekty jej aktuálnosti, no práve ony sú základom tretieho hľadiska. Všetky tri stránky práce sú kvalitatívne adekvátne vyvážené aj keď kvantitatívne prevažujú aplikačné empirické prvky zaradené do jej empirickej roviny. Impozantné spektrum 13 publikovaných príspevkov vedeckých prác je adekvátne zaradených do gradujúcej postupnosti, vo viacerých prípadoch dochádza aj k žiaducim prienikom riešených problémov. V geografickej edukačnej praxi tvorba koncepcie geografického kurikula využíva nové metódy a prístupy, v ktorých premieta a zohľadňuje aktuálne premeny vedného odboru. Tím sa akcentujú jeho perspektívy pre dynamiku zmien, ktoré sa v ostatnom období výrazne zvyšujú. Jedným z prevratných impulzov pre ich rozvoj je evaluácia kvality edukácie a jej praktickej aplikability. Na jednej strane stojí teória a na druhej strane samozrejmä potreba exaktnej analýzy dosiahnutých výstupov vo sfére geografickej edukácie. Po premietnutí koncepcií konštrukcie geografického kurikula do realizačnej podoby ho sprevádza množstvo výziev nasmerovaných na pochopenie jeho efektivity a „užitočnosti“ teda praktickej aplikability. Habilitačná práca odpovedá na mnoho otvorených otázok edukácie geografie v Českej republike (geografické zručnosti, kompetencie geografického vzdelávania, digitálna éra vzdelávania, vizualizácia vo výučbe geografie, jednotlivé geografické subdisciplíny a ich edukačné priemety, napr. geografia cestovného ruchu a i). Geografické kurikulum má však v ponímaní habilitačnej práce silné väzby na edukáciu aj iných negeografických disciplín alebo nových geografických fenoménov: regionálny rozvoj, regionálne plánovanie atď.

Posúdenie štruktúry habilitačnej práce: Štruktúra habilitačnej práce sa opiera o precízne špecifikované ciele práce, ktoré sú vhodne gradačne hierarchizované z pohľadu riešenia skúmanej problematiky. Zvolená štruktúra práce má logicky a vedecky fundovane zvolenú nadväznosť. Jej základ – kmeň tvorí introduktívna časť, na ktorú nadväzujú jednotlivé vhodne zvolené vybrané publikácie. Za vedecky dominantné považujem polozenie teoretických základov skúmanej problematiky v jej úvodnej kapitole, cez kapitoly zamerané na metódy a procesy až po na ne nadväzujúce príklady aplikačných výskumov geografickej edukácie v Českej republike k celkovým záverom. Ten predstavuje hodnotenie problematiky z rôznych pohľadov na viacerých úrovniach.

Základnú štruktúru práce utvárajú v princípe 4 nosné problémové okruhy, podľa ktorých autorka vystavala habilitačnú prácu:

- Teoreticko-metodologické základy problematiky
- Analýza operačného poľa didaktiky geografie
- Špecifická problematika výskumu v didaktike geografie

- Zhodnotenie vlastného prínosu habitantky vo sfére didaktického bádania v geografii

V habilitačnej práci je badateľná snaha o charakteristiku a vysvetlenie nutnosti skúmania premien v edukácii geografie efektívnymi metódami. Tento cieľ sa podarilo realizovať zvládnutím náročných úloh:

- ✓ SUMARIZÁCIU TEÓRIE A METÓD POUŽÍVANÝCH V DIDAKTIKE GEOGRAFIE, SAMOZREJME PREDOVŠETKÝM NA ZÁKLADE ZAHRANIČNEJ LITERATÚRY A VÝSKUMOV
- ✓ INTRODUKCIU PRVKOV VÝSKUMU, KTORÚ AUTORKA V PREPRACOVANEJ PODOBE VYUŽILA V APLIKAČNEJ ČASTI PRÁCE
- ✓ NÁZORNÝMI EMPIRICKÝMI VÝSTUPMI, KTORÉ SPRACOVALA V APLIKAČNEJ ČASTI HABILITAČNEJ PRÁCE

Autorka fundovane charakterizovala špecifické vlastnosti didaktiky geografie vo veľmi širokom spektre príkladových štúdií. Vhodne využila kvantitatívne ale predovšetkým kvalitatívne postupy pri analýze geografického kurikula a geografickej edukácie v Českej republike s ich osobitosťami ale aj s možnými zovšeobecneniami. Uskutočnila to vo všetkých zadaných nosných okruhoch habilitačnej práce.

Teoreticko-metodologická časť práce je odrazovým mostíkom do jeho precízneho hodnotenia. Predstavuje základnú charakteristiku vývoja koncepcie geografickej edukácie a jej premien od základných momentov vzniku, formovania až po jej perspektívy (s patričnou previazanosťou na jej rôzne aspekty). V nej autorka preukázala systémové myslenie. Systematicky usporiadala zložky koncepcie geografickej edukácie a vytvorila kompaktný pohľad na jej fungovanie.

Všetky aplikačné štúdie obsahujú cenné závery a výstupy na viacerých hierarchických úrovniach, každá z nich sa vzájomne dopĺňa. Prostredníctvom nej autorka poodkryla široké možnosti „upgradu“ geografickej edukácie.

Posúdenie odbornej úrovne habilitačnej práce

Habilitačná práca je výborne zvládnutým príkladom práce so štruktúrou IMRAD. I – introduction – vstup do problematiky výborne vysvetľuje širšie súvislosti geografickej edukácie. M – methods – v rámci komplexnej charakteristiky teórie a metód sú vlastne jadrom práce. R – results – výstupy s aplikáciami teoretických poznatkov do analytického výstupu sú ďalšou silnou stránkou habilitačnej práce. Autorka na trinástich dobre zvolených vedeckých témach dokázala opodstatnenosť a použiteľnosť časti M. Ich záber je mimoriadne široký a progresívny. A – analyses má veľmi široký záber a je nosnou časťou habilitačnej práce. D – discussion – výborne

zhodnotené výsledky v závere práce završujú jej prínos. Predložená habilitačná práca logicky usporadúva doterajšie vedecké práce autorky a posúva ich o úroveň vyššie.

K jednotlivým častiam či klastrom práce mám nasledujúce otázky a pripomienky.

ÚVOD A VÝVOJ OPERAČNÉHO POEA DIDAKTIKY GEOGRAFIE

V rôznych vedeckých školách geografickej edukácie sa vyskytuje odlišné zaraďovanie geografickej faktografie a geografických kompetencií vo forme nadradenosti a podradenosti. Charakterizujte a odôvodnite vašu interpretáciu vzájomného postavenia týchto dvoch vzájomne previazaných zložiek. V habilitačnej práci boli jasne identifikované jednotlivé etapy premien geografickej edukácie. Aký je postoj autorky pre možné pohltie geografie do sféry edukácie spoločenských, či prírodných disciplín, bez jej osobitej špecifikácie ako samostatnej disciplíny?

AKTUÁLNE ŠTÚDIUM A VÝSKUMNÉ TÉMY DIDAKTIKY GEOGRAFIE

Vzhľadom na principiálne podobné prístupy k výskumu geografickej edukácie na Slovensku a v Českej republike stanovte najvýznamnejšie rozdiely týchto dvoch škôl k progresívnej predovšetkým anglofónnej geografickej edukácii. V čom je zaostávanie našej geografickej edukácie najvýraznejšie? Zosumarizujte najidentickéjšie prvky prístupov geografickej edukácie v Českej republike pred rokom 1989 a po ňom.

ORIENTÁCIA VLASTNÉHO VÝSKUMU, VÝVOJ A PERSPEKTÍVY VÝSKUMU V DIDAKTIKE GEOGRAFIE

Táto časť práce má bezpochyby najširšie spektrum aplikability. Aké sú najvhodnejšie a najkompatibilnejšie metódy výskumu geografickej edukácie? Ako autorka vníma hodnotenie a výpovede učiteľov, hlavných aktérov geografickej edukácie? Považuje ich za bázičné vzhľadom na ďalšie smerovanie geografickej edukácie?

ZÁVER

Komplexný záver práce tvorí završenie jej čiastkových záverov v jednotlivých vedeckých štúdiách.

POUŽITÁ LITERATÚRA

Celkový rozsah a šírka záberu citovanej použitej literatúry je kumulatívna, lebo v jednotlivých prácach uvedených v druhej časti práce je gro použitej a citovanej literatúry. Jednoznačne dokazuje vynikajúci prehľad autorky v skúmanej problematike i v prácach, ktoré súvisia so skúmaným problémom. Pramene sú uvádzané korektne.

Posúdenie formálnej stránky habilitačnej práce

Po formálnej aj grafickej stránke je habilitačná práca spracovaná na veľmi vysokej úrovni.

Záver: RNDr. Dana Řezníčková, Ph.D. vo svojej práci splnila podmienky stanovené zákonom, ktoré vyžaduje získanie vedeckopedagogického titulu docent. Preukázala schopnosť samostatnou tvorivou vedeckou a pedagogickou prácou získať originálne výsledky. Prácu odporúčam predložiť na obhajobu a autorke po úspešnej obhajobe udeliť titul doc.

V Bratislave 1. 11. 2017

prof. RNDr. Ladislav Tolmáči, PhD.